A magyar nyelv és irodalom szóbeli felvételi beszélgetés menete

Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

A felvételi beszélgetés **oldott légkörben** zajlik. Elsősorban a felvételiző diák motiváltságáról, gondolkodásáról szeretnénk képet kapni. A megadott témakörökről és a hozzájuk kapcsolódó feladatokról folyó beszélgetés során szeretnénk megismerni a felvételiző diák véleményalkotását, nyelvi készségeit.

Ha a diák a magyar nyelv és irodalmat választja az egyik szóbeli felvételi tárgyának, részint **személyre szabhatja** a felvételi beszélgetést. A témák kifejtésére könnyen készülhet, hiszen **mindent előre megadunk**. A szóbeli alkalmával, a feladat ismeretében közli, hogy a **kötelező vagy a szabadon választott témából** szeretne felelni. Erre már előre készülhet is tehát, hiszen ismerni fogja az összes témát. Így bizonyos, általa kevésbé kedvelt témákat el is kerülhet a felvételiző diák.

<u>A szóbeli két nagyobb részből áll.</u>

I. Előre megadott kötelező művekről való beszélgetés

vagy

Előre megadott témákról, művekről való beszélgetés

II. Beszélgetés, mely során a diák nézőpontját, gondolkodását, tájékozottságát szeretnénk megismerni egy rövid szövegértési feladat mentén.

A feladat megoldása tehát egy témakifejtésből, valamint egy szövegértésből áll. (lásd: *Mintafeladatok*).

A diáknak 15-20 perc felkészülési ideje van. A felkészüléskor használható a választott irodalmi alkotás is.

A szóbeli felelet értékelésének szempontjai:

- a feladat feldolgozása, a témához való hozzáállás, gondolkodásmód, látásmód;
- a téma kifejtésének tartalmi minősége;
- a kifejtés és a tanárral folytatott beszélgetés nyelvi minősége a diák részéről;
- érvelő, véleményalkotó, problémamegoldó képesség;
- tájékozottság, gondolkodásmód, motiváció.

Reméljük, találkozunk veled is a felvételin!

Sikeres felkészülést kíván a Fazekas magyartanári közössége!

A magyar nyelv és irodalom szóbeli felvételi témakörei (Kötelező vagy választott témák)

1. Arany János *Toldi* című művének műfaji, tematikai jellemzői, a szereplők jellemének és a cselekmény menetének bemutatása.

vagy

Egy világirodalmi dráma értelmezése (pl. Shakespeare: *Romeo és Júlia* vagy Molière: *A képzelt beteg*), magatartásformák, a drámatípus műfaji jellemzői.

2. Petőfi Sándor lírai műveiből való választás adott tematika mentén: otthon, család, szerelem (*Füstbe ment terv, Egy estém otthon, Szeptember végén*); tájélmény (*Az alföld, Szülőföldemen*); szabadság, hazaszeretet (*Szabadság, szerelem, Nemzeti dal, Honfidal*)

vagy

Mikszáth Kálmán egy regényének (pl. *Szent Péter esernyője; A két koldusdiák*) értelmező bemutatása (környezetrajz, tér- és időviszonyok, témák, motívumok, magatartásformák, szereplők jellemzése egyéni állásfoglalással, elbeszélésmenet, nyelvezet)

3. Arany János két választott epikai alkotásának (*Rege a csodaszarvasról, A walesi bárdok, Mátyás anyja*) műfaji, tematikai, motivikus, ritmikai jellemzői.

vagy

A XX. század második felének magyar irodalmából – Szabó Magda *Abigél* című regényének műfaji jellemzői, korrajza, a témák, motívumok, tér- és időviszonyok, magatartásformák, szereplők jellemzése egyéni állásfoglalással, elbeszélésmenet.

4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény: Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* című regényében a választások, a környezet és az elbeszélés menetének bemutatása.

vagy

Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény bemutatása (például: Jules Verne: *Kétévi vakáció*; Tonke Dragt: *Levél a királynak*, Lois Lowry: Az e*mlékek őre* stb.), a regénytér, a történetvezetés, magatartásformák, motívumok jellemzői.

5. Jókai Mór egy epikus művének (*Melyiket a kilenc közül?, A huszti beteglátogatók, A kőszívű ember fiai, A nagyenyedi két fűzfa*) értelmező bemutatása (a kor és a cselekmény kapcsolata, tér- és időviszonyok, témák, motívumok, magatartásformák, szereplők jellemzése egyéni állásfoglalással, elbeszélésmenet)

vagy

George Orwell *Állatfarm* című regényének műfaji jellemzői, mondanivalója.

6. Kölcsey Ferenc *Himnusz* című alkotásának értelmező bemutatása (vershelyzet, tematika, a mondanivaló és a kor kapcsolata, történelmi vonatkozások, műfaji és poétikai jellemzők, verselés, nyelvezet)

vagy

A XX. század első felének lírikusa - Ady Endre vagy József Attila választott 3-4 művének műfaji, hangulati, tematikai, képi, költői értelmezése (Ady Endre: *Karácsony, Üzenet egykori iskolámba, Góg és Magóg fia vagyok én, Föl-földobott kő* stb.; József Attila: *Mama, Kertész leszek, Születésnapomra, Szeretném, ha vadalmafa lennék, Istenem* stb.)

7. Vörösmarty Mihály *Szózat* című alkotásának értelmező bemutatása (vershelyzet, tematika, a mondanivaló és a kor kapcsolata, történelmi vonatkozások, műfaji és poétikai jellemzők, verselés, nyelvezet)

vagy

A Biblia világának bemutatása történeteken keresztül (*Noé, A teremtés, A bűnbeesés, Dávid és Góliát, Jézus születése, A betlehemi királyok*).

8. Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című művének műfaji, történelmi jellemzői, a több szálon futó cselekmény és az időszerkezet bemutatása.

vagy

Egy választott magyar ifjúsági regény bemutatása (pl. Mándy Iván: *Az enyedi diák*; Csukás István: *Vakáció a halott utcában* stb.). Az értelmezés szempontjai: a regénytér, a történetvezetés jellemzői. a cselekmény időszerkezete.

9. Petőfi Sándor *János vitéz* című alkotásának műfaji, tematikai, ritmikai, költői jellemzői.

vagy

A XX. század első felének magyar irodalmából választott szerző egy alkotásának értelmező bemutatása, műfaji jellemzők, környezetrajz, jellemek, elbeszélői nézőpont. (Választható szerzők és művek: Karinthy Frigyes: *Tanár úr kérem*; vagy Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*; vagy Móricz Zsigmond: *Légy jó mindhalálig*)

10. A novella jellemzőinek bemutatása Mikszáth Kálmán *A néhai bárány* vagy Móricz Zsigmond *Hét krajcár* című művén keresztül.

vagy

Egy szabadon választott kortárs magyar ifjúsági regény (pl. Csukás István, Wéber Anikó, Tasnádi István, Berg Judit stb. egy művének) értelmező bemutatása - elbeszélői nézőpont, cselekmény, környezet, szerkezet, hangnem, ábrázolásmód, magatartásformák, regényműfaj, témák.

Mintafeladatok

I. Példa, mintaszöveg (minden feladathoz tartozik egy forrásszöveg!)

Forrásszöveg és feladat a 7. tételhez

Egészítsd ki a fenti részletet a hiányzó névvel! A Biblia mely részében olvasható ez a történet? Folytasd a történetet!

Az Úr így szólt _____hoz: „Szállj be egész családoddal a bárkába, mert csak téged találtalak igaznak színem előtt az egész nemzedékben. Minden tiszta állatból vigyél hetet-hetet, hímet és nőstényt, a tisztátalanokból pedig kettőt, hímet és nőstényt. A madarakból is hetet-hetet, hímet és nőstényt, hogy ivadékuk az egész földön életben maradjon. Mert még hét nap, és akkor negyven nap és negyven éjjel esőt bocsátok a földre, s eltörlök a föld színéről minden lényt, amit alkottam." _____ úgy tett, ahogy az Úr megparancsolta neki. (…) Ezután negyven napig ömlött az eső a földre. A víz megdagadt és fölemelte a bárkát úgy, hogy a föld felett úszott.

II. Mintafeladatok a motivációs beszélgetéshez

1. Petőfi Sándor is páratlan tehetségnek tekintette Arany Jánost. Olvasd el Petőfi versének vonatkozó részletét, s válaszolj a kérdésekre!

Dalod, mint a puszták harangja, egyszerű,
De oly tiszta is, mint a puszták harangja,
Melynek csengése a rónákon keresztűl
Vándorol, s a világ zaja nem zavarja.

S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyei mannáját.
A szegény nép! olyan felhős láthatára,
S felhők közt kék eget csak néhanapján lát.

Nagy fáradalmait ha nem enyhíti más,
Enyhítsük mi költők, daloljunk számára,
Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás,
Egy édes álom a kemény nyoszolyára! – (*Arany Jánoshoz*, részlet)

a, Értelmezd, hogy a költőtárs Aranyhoz írott verses levelében a műalkotásnak mely újdonságát, jellemzőit emeli ki!

b, Milyen költőszerepet jelöl ki Petőfi? Hogyan kapcsolódik ez a szerep a korhoz?

2. Határozd meg, milyen eszközöket használ a szerző a téma kifejtésére! Melyek azok a szavak, melyek többletjelentéssel rendelkeznek? Mit jelent itt az út, s mely mű(vek)ben (s milyen jelentésben) találkoztál még ezzel a toposszal?

Előttünk már hamvassá vált az út,
És árnyak teste zuhant át a parkon,
De még finom, halk sugárkoszorút
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Halvány, szelíd és komoly ragyogást,
Mely már alig volt fények földi mása,
S félig illattá s csenddé szűrte át
A dolgok esti lélekvándorlása.

Illattá s csenddé. Titkok illata
Fénylett hajadban s béke égi csendje,
És jó volt élni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szivembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csipkebokor drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lelke reszket?
(Tóth Árpád: *Esti sugárkoszorú*, részlet)

3. Fogalmazd meg a szöveg és a cím közötti kapcsolatot! Határozd meg, mi az első sor kérdőjele és a dőlt betűs szó szerepe a szövegben!

Arany János: A KINCSTALÁLÓK

Hol volt, hol nem? három ember,
Éhes, rongyos, mind a három,
Munka-tenni egyik sem szer,
De henyélni, télen, nyáron.
Vagy, dologra ha kimentek,
Ez azért lőn, hogy *pihentek*
A nagy lusta heveréstől,
Borivástól, dőzsöléstől;
Uj erőt és új költséget
Gyüjtve, új tivornya végett.
S minthogy ebnek eb a társa,
Megtalálja zsák a foltját:
Ők is, rálelvén egymásra,
Megszerették egymás módját.
A barátság, mint a burján,
Az ebszőlő, a bojtorján,
Szivökben eggyé fonódott,
Semmi vészben el nem oldott;
Kivévén,...
- - - - - - - - - - - - - -

4. Gyűjtsd ki a regényrészletből azokat a metaforákat, amelyeket az író az álom jellemzésére használ! Miért teszi egyenlővé az álom a pásztort a királlyal? Ismersz olyan szöveget, amelyben az álomnak fontos szerepe van?

…amíg alszom, addig se félelem, se reménység, se búbánat, se dicsőség nem háborgat. S legyen is áldott, aki az álmot feltalálta, mert ez a köpönyeg minden emberi gondot betakar, ez az eledel csillapítja az éhséget, ez az ital oltja a szomjúságot, ez a tűz fölmelegíti a hideget, ez a hideg lehűti a forróságot, szóval az álom olyan pénz, hogy mindent meg lehet venni vele, oly mérőserpenyő és súly, hogy egyenlővé teszi a pásztort a királlyal, az együgyűt az okossal.

*(*Cervantes*: Don Quijote)*